

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Roch

w sprawie **R. S.**

oskarżonego o czyny z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 24 września 2025 r.

skargi wniesionej przez obrońcę

na wyrok Sądu Okręgowego w Gdańsku z dnia 5 maja 2025 r., sygn. akt V Ka 501/25, uchylający wyrok Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 29 lipca 2024 r., sygn. akt II K 816/21 i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić skargę;**
- 2. obciążyć oskarżonego R. S. kosztami postępowania skargowego.**

UZASADNIENIE

R. S. został oskarżony o popełnienie dwóch przestępstw skarbowych z art. 77 § 2 k.k.s. w zw. z art. 6 § 2 k.k.s. w zw. z art. 9 § 3 k.k.s. Wyrokiem Sądu

Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku z dnia 29 lipca 2024 r., sygn. II K 816/21, oskarżony został uniewinniony od popełnienia zarzucanych mu czynów.

Apelację od powyższego orzeczenia wniósł Naczelnik Urzędu Skarbowego zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, mający znamienny wpływ na treść tego rozstrzygnięcia, a polegający na przyjęciu, że oskarżonemu R. S. nie można przypisać winy gdyż wykonywał on polecenia osoby decyzyjnej P. A. , podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, to jest w szczególności zgodne zeznania świadków wskazują, że to właśnie oskarżony był osobą decyzyjną w Spółce I. . sp. z o.o. i faktycznie zajmującą się jej sprawami gospodarczymi w okresie objętym zarzutami. Sąd również popełnił błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę rozstrzygnięcia w sprawie, mający znamienny wpływ na treść tego rozstrzygnięcia przyjmując, że A. P. nie była osobą odpowiedzialną za płatności podatków w przedmiotowej spółce, tylko formalnie pełniła w niej funkcję prezesa zarządu, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy (podpisywane przez nią dokumenty) wskazują, że była osobą zorientowaną w sytuacji spółki;
2. rażące naruszenie przepisów prawa procesowego, mające wpływ na treść wydanego w sprawie orzeczenia, tj. art. 7 k.p.k. w zw. z art. 4 k.p.k. oraz art. 410 k.p.k. w zw. z art. 113 § 1 k.k.s., poprzez dokonanie oceny zebranego materiału dowodowego w sposób zupełnie dowolny, a nie swobodny i uwzględnienie wyłącznie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonych, a w szczególności danie wiary całości wyjaśnieniom oskarżonego R. S. .

Wyrokiem z dnia 5 maja 2025 roku, sygn. V Ka 501/25, Sąd Okręgowy w Gdańsku uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.

Skargę na orzeczenie sądu odwoławczego wniósł obrońca, zarzucając obrazę art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k. poprzez uchylenie wyroku Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi I instancji, podczas gdy w apelacji oskarżyciela publicznego zawarto zarzut błędu w ustaleniach faktycznych skierowany wyłącznie co do ustaleń dotyczących winy, nie skierowano natomiast co do wyczerpania znamion,

ani co do formy zjawiskowej czynu, chociaż odniesiono się do niej, nie kwestionując jednak w tym zakresie ustaleń faktycznych, a zatem na mocy art. 443 k.p.k. sąd I instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy nie będzie mógł zmienić ustaleń faktycznych ani co do znamion ani formy zjawiskowej czynu na niekorzyść oskarżonego R. S. i tym samym nie zachodzi przypadek, o którym mowa w art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k., a zatem nie zaistniały podstawy do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania .

Podnosząc powyższy zarzut obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Gdańsku do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

W odpowiedzi na skargę Naczelnik Urzędu Skarbowego wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Wywiedziona przez obrońcę skarga nie zawierała argumentacji mogącej skutkować jej uwzględnieniem, a w konsekwencji uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania sądowi odwoławczemu.

Zgodnie z art. 539a § 1 k.p.k. nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci skargi na wyrok sądu odwoławczego można wnieść wówczas, gdy wydanie na etapie postępowania apelacyjnego orzeczenia o charakterze kasatoryjnym narusza treść art. 437 k.p.k. lub też gdy przy wydaniu tego orzeczenia wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza z art. 439 § 1 k.p.k. Jednoznaczne brzmienie przepisu art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości co do tego, że sąd odwoławczy może uchylić wyrok sądu I instancji jedynie w sytuacji gdy wykaże, iż dotychczasowe rozstrzygnięcie jest dotknięte jedną z wad określonych w art. 439 § 1 k.p.k. lub na przeszkodzie dokonania przezeń korekty orzeczenia pierwszoinstancyjnego stoi dyrektywa wynikająca z treści art. 454 k.p.k., co wymaga weryfikacji istniejącego materiału dowodowego i wykazania wad w rozumowaniu sądu *meriti* albo zachodzi konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. W każdej z tych sytuacji sąd odwoławczy jest zobowiązany do wskazania, która z okoliczności wymienionych w art. 437 § 2 zd. 2 k.p.k. stanowiła *in concreto* podstawę uchylenia wyroku sądu I instancji oraz

przedstawić argumenty, które doprowadziły go do takiego wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2019 roku, IV KS 3/19, Lex 2616241).

Jednocześnie przypomnieć trzeba, że na podstawie art. 536 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. Sąd Najwyższy rozpoznając skargę związany jest granicami podniesionych w skardze zarzutów (por. postanowienie SN z dnia 4 listopada 2021 r., IV KZ 43/21, Lex 3333551; postanowienie SN z dnia 11 października 2022 r., III KS 50/22, Lex 3508851; postanowienie SN z dnia 4 czerwca 2025 r., V KS 18/25, Lex 3876715). Poza granicami skargi Sąd Najwyższy orzeka jedynie wówczas, gdy w skardze zarzuca się naruszenie art. 454 k.p.k. lub brak konieczności przeprowadzenia na nowo przewodu w całości (art. 437 § 2 k.p.k.) w układzie, w którym na etapie postępowania odwoławczego zaistniało uchybienie mieszczące się w art. 439 § 1 k.p.k., niedostrzeżone przez skarżącego (zob. postanowienie SN składu 7 sędziów z dnia 26 maja 2020 r., I KZP 14/19, OSNKW 2020/6, poz. 18; postanowienie SN z dnia 3 listopada 2022 r., III KS 55/22, Lex 3519038).

Powyższe rozważania o charakterze teoretycznoprawnym stały się koniecznym wstępem, albowiem lektura wywiedzionej przez obrońcę skargi wskazuje na wadliwe pojmowanie przez jej autora nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o którym mowa w art. 539a § 1 k.p.k. Choć obrońca formalnie wskazał, że zaskarżonemu wyrokowi zarzuca obrazę art. 437 § 2 k.p.k. w zw. z art. 454 § 1 k.p.k., to warstwa merytoryczna podniesionego przezeń zarzutu w istocie sprowadza się do kwestionowania poprawności przeprowadzonej przez sąd odwoławczy kontroli instancyjnej. Wyrażone przez autora skargi twierdzenie zasadza się na wykazywaniu istnienia procesowej blokady orzekania na niekorzyść oskarżonego w postępowaniu ponownym, opartej na wadliwości zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych wyszczególnionego w apelacji oskarżyciela publicznego. Powoduje to, że realną intencją skarżącego było doprowadzenie do tego, aby Sąd Najwyższy ocenił czy sąd odwoławczy nie naruszył przepisów wyznaczających granice rozpoznania środka odwoławczego oraz zakazu *reformationis in peius*. W konsekwencji autor skargi niezasadnie oczekuje, że Sąd Najwyższy wejdzie w rolę sądu odwoławczego i kolejny raz oceni zasadność apelacji w kontekście prawidłowości sformułowanych weń zarzutów, co nie jest przecież dopuszczalne w ramach postępowania skargowego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dni:

24 stycznia 2019 r., II KS 11/18; 8 sierpnia 2019 r., II KS 12/19; 26 listopada 2021 r., V KS 29/21; 14 lipca 2022 r., III KS 44/22; 23 sierpnia 2022 r., IV KS 19/22; 27 kwietnia 2023 r., IV KS 13/23). Trzeba podkreślić, że problem podniesiony w analizowanej skardze dostrzeżony został już w uchwale Sądu Najwyższego z 22 maja 2019 r., I KZP 1/19, gdzie stwierdzono, że **określone w art. 539a § 3 k.p.k. podstawy skargi na wyrok kasatoryjny nie uprawniają – co do zasady – Sądu Najwyższego do badania naruszenia przez sąd drugiej instancji przepisów wyznaczających granice rozpoznania środka odwoławczego oraz granice możliwych następstw tego rozpoznania**. W części motywacyjnej tej uchwały słusznie zwrócono uwagę, że skoro art. 539a § 3 k.p.k. określa precyzyjnie podstawy skargi i skoro według art. 536 k.p.k., mającego odpowiednie zastosowanie w postępowaniu skargowym (art. 539f k.p.k.), nie wolno wyjść – co do zasady – poza granice podniesionych w skardze zarzutów, to siłą rzeczy Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania czy sąd odwoławczy, wydając wyrok kasatoryjny, wykracza poza granice rozpoznania sprawy w postępowaniu drugoinstancyjnym oraz granice możliwych następstw tego rozpoznania. Postępowanie sądu *ad quem* wbrew tej regule, a więc zignorowanie przepisów określających zakres rozpoznania środka odwoławczego lub zakres możliwych rozstrzygnięć będących skutkiem jego rozpoznania, żadną miarą nie sposób uznać za zdarzenie mieszczące się w kręgu podstaw, o których mowa w art. 539a § 3 k.p.k. Unormowanie w tym zakresie jest wyjątkowo jasne. Gdyby intencja ustawodawcy była inna, niż ukazuje ją rezultat wykładni językowej, brzmienie analizowanego przepisu byłoby zgoła odmienne. W żadnym razie za uprawnieniem do oparcia skargi na zarzutach obraży art. 433 § 1, art. 434 § 1, art. 435 i art. 440, 443 k.p.k., nie przemawia wnioskowanie *a fortiori*, i to nawet wówczas, gdy niedozwolone wyjście przez sąd drugiej instancji poza granice zaskarżenia legło w głównej mierze (lub wyłącznie) u podstaw wyroku o charakterze kasatoryjnym. Tymczasem – choć w sposób niedosłowny – obrońca zmierza li tylko do kontroli wyroku sądu odwoławczego w zakresie art. 434 § 1 k.p.k. (oraz wtórnie art. 443 k.p.k.). Kwestią zatem zupełnie irrelevantną było to czy sąd odwoławczy orzekał w granicach zaskarżenia, czy może skorzystał z prawnych możliwości wyjścia poza te granice, jak również to, czy respektował w tej sprawie zakaz *reformationis in peius*.

Jak już wskazano, kwestia ewentualnego naruszenia przez sąd okręgowy przepisów prawa karnego procesowego innych niż wymienione w art. 539a § 3 k.p.k., pozostaje poza zakresem kognicji Sądu Najwyższego w postępowaniu skargowym.

Tym samym wadliwość sformułowanego zarzutu w kontekście przedmiotu niniejszego postępowania nie pozwoliła na uznanie skargi za zasadną. Ocena ta pozostaje jednak wolna od merytorycznej oceny zasadności argumentacji w skardze odnoszącej się do kwestii poprawności kontroli odwoławczej. Można tylko pokrótce zauważyć, iż skarżący błędnie swój wywód prowadzi w kierunku postawionego w apelacji oskarżyciela publicznego zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Część motywacyjna zaskarżonego wyroku jednoznacznie świadczy przecież o tym, że rozważania sądu odwoławczego skupiły się na przydaniu przymiotu zasadności zarzutowi apelacyjnemu kwestionującemu dokonaną przez sąd I instancji ocenę dowodów. Podzielenie powyższego zarzutu powodowało, że szeroko eksponowana przez skarżącego kwestia ustaleń faktycznych staje się bezprzedmiotowa. Nie budzi wątpliwości, iż zarzut błędnych ustaleń faktycznych dotyczyć może li tylko tych ustaleń, które zostały poczynione w oparciu o dowody przeprowadzone zgodnie z regułami postępowania (art. 410 k.p.k.) i następnie poprawnie, swobodnie ocenione (art. 7 k.p.k.), a ustalenia te zostały jednak pominięte lub przeinaczone w porównaniu z rzeczywistą wymową wiarygodnego dowodu. Tym samym kwestia weryfikacji ustaleń faktycznych aktualizuje się dopiero po ewentualnym odrzuceniu zarzutów odnoszących się do oceny dowodów (D. Świecki [w:] B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Tom II. Art. 425–673, wyd. VII, Warszawa 2024, s. 194; S. Zabłocki [w:] Kodeks postępowania karnego. Tom IV. Komentarz do art. 425–467, red. R. A. Stefański, Warszawa 2021, s. 319; wyrok SN z dnia 7 czerwca 2005 r., IV KK 29/05, OSNwSK 2005, poz. 1078; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 6 lutego 2013 r., II AKa 395/12, Lex 1289604; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 8 maja 2019 r., II AKa 30/19, Lex 2696477; wyrok SA w Krakowie z dnia 6 lutego 2013 r., II AKa 261/12, KZS 2013/4, poz. 67; wyrok SA we Wrocławiu z dnia 28 grudnia 2005 r., II AKa 340/05, Lex 171971; wyrok SA w Katowicach z dnia 21 lipca 2022 r., II AKa 91/22, Lex 3425373).

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie, a w konsekwencji – na podst. art. 527 § 4 k.p.k. *a contrario* w zw. z art. 539f k.p.k. i art. 636 § 1 k.p.k. – kosztami postępowania skargowego obciążono oskarżonego R. S. .

[J.J.]

[a.ł]